

30. 8. 2013

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Poskytování sociálních služeb v kontextu nového občanského zákoníku

Řada občanských sdružení poskytujících sociální a obdobné služby stojí před rozhodnutím, jakou cestou transformace se vydat s ohledem na očekávaný nový občanský zákoník („NOZ“) a další změny právních předpisů s ním související. Nová právní úprava přináší také novou terminologii, na kterou si bude třeba zvyknout. S některými rozhodnutími však není radno otálet.

JAKOVIDIS | KLEGA | PARTNERS
advokátní kancelář | Attorneys at Law

Občanské sdružení nemůže poskytovat primárně sociální a zdravotní služby

Řada tzv. hospiců i jiných poskytovatelů sociálních a zdravotních služeb měla v minulosti právní formu občanských sdružení. Jednak zřejmě z důvodu jednoduchosti, avšak příčiny je nutno hledat také v tehdy platné právní úpravě. Dnešní zákony však přinesly řadu změn.

Právo na založení občanského sdružení sice reflektuje základní lidské právo na sdružování ve smyslu čl. 20 Listiny základních práv a svobod, avšak spíše jako právo politické. V tomto kontextu je pak z působnosti zákona č. [83/1990](#) Sb. vyňato sdružování k výdělečné činnosti nebo k zajištění řádného výkonu určitých povolání, jak vyplývá z § 1 odst. 3 písm. b) tohoto zákona. K této výkladové rovině se ve svých stanoviskách přiklání také Ministerstvo vnitra ČR, které je mimochodem oprávněno za zákonem daných podmínek občanská sdružení rozpustit. Pokud se tedy budeme držet této konstrukce, pak nezbývá než dodat, že občanské sdružení nemůže mít jako hlavní činnost výdělečnou, a to jak podnikatelskou tak obecně výdělečnou, či odbornou činnost spjatou s výkonem povolání pracovníků v sociálních službách, popř. s výkonem lékařských a nelékařských povolání („sociální služby“). Takové činnosti mohou být v rámci občanského sdružení provozovány pouze jako činnosti doplňkové. Není pak podstatné, zda je taková činnost formálně uvedena jako vedlejší, je-li fakticky provozována jako činnost hlavní. Shrneme-li to, občanské sdružení nemůže primárně poskytovat sociální služby.

Ústav nebo o.p.s.? Nejistotu přináší nejen nová právní úprava, ale také terminologie.

Jako pochopitelná se může zdát snaha o důkladnější právní úpravu různých forem sdružování a společností v tzv. neziskovém sektoru. V praxi však narazíme na řadu otázek.

Pro dnešní občanská sdružení pohybující se v oblasti poskytování sociálních služeb přicházejí pro futuro v potaz v zásadě dvě varianty řešení:

- přeměna na **obecně prospěšné společnosti**, s jejichž vznikem se s účinností NOZ nadále nepočítá, ale existující v.o.s. budou nadále ponechány a jejich práva a povinnosti se budou nadále řídit dosavadními právními předpisy, zejména zákonem č. 248/1995., o obecně prospěšných společnostech a o změně a doplnění některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů,
- přeměna na tzv. **ústavy** podle NOZ, které budou definovány svým účelem, tj. poskytováním služeb.

Ohledně ústavů zde panuje jednak určitá nejistota ohledně uvedení této právní úpravy v praxi, jednak také určitá averze k pojmu „ústav“, který se může jevit jako pejorativní. Zda jsou tyto obavy odůvodněné, ukáže až praxe. Občanská sdružení poskytující sociální služby se však musí rozhodnout již nyní. Jednak lze předpokládat, že na ty, u nichž k přeměně zatím nedošlo, bude činit určitý tlak ze strany Ministerstva vnitra, ale zejména je podstatné, že po účinnosti NOZ jim zůstane v zásadě pouze jedna z uvedených možností transformace, a to přeměna na ústav (resp. ještě je zde možnost přeměny na tzv. sociální družstvo).

Závěrem lze v tomto úhlu pohledu občanským sdružením poskytujícím primárně sociální služby poradit, aby provedly přeměnu na o.p.s. ještě před účinností nového občanského zákoníku (předpoklad k 1. 1. 2014), protože takto jim nadále zůstane možnost následné volby k přeměně na ústav, sociální družstvo, nadaci či nadační fond. V opačném případě by byla jejich budoucí volba přeměny značně omezena.

Mgr. Jiří Klega,
advokát

[Jakovidis|Klega|Partners](#)
advokátní kancelář

Českobratrská 2227/7
702 00 Ostrava

Tel.: +420 608 133 636
e-mail: klega.j@advokatova.cz

Další články:

- [Poučení z krizového vývoje v kauze bitcoiny](#)
- [EUDAMED: Jednotná databáze mění pravidla hry na trhu zdravotnických prostředků](#)
- [Nový zákon o veřejných dražbách, aukce a obálkové metody](#)
- [Pohled přes hranice - natáčení pornografických klipů jako důvod výpovědi z nájmu bytu](#)
- [Nařízení EU o umělé inteligenci a jeho dopady na využití jazykových modelů v advokátní praxi](#)
- [Revize zájezdové směrnice: co přináší, co hrozilo a co to znamená pro praxi](#)
- [Kupní smlouva o převodu nemovitosti bez uvedení výše kupní ceny](#)
- [Druhá „tlačítková novela“: povinné tlačítko pro odstoupení od smlouvy](#)
- [Souhlas s veřejným užíváním pozemku jako překážka nároku na bezdůvodné obohacení - nález Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 2541/25](#)
- [Kupní smlouva bez přesného určení kupní ceny](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 36.: Doložka o mlčenlivosti](#)